

Türkiye Film Sektörü 2013-2014 Özet Raporu

1990'lı yıllarda yükselişe geçen Türkiye sinema sektörü, 2000'li yıllarda hem en üretken, hem de ulusal ve uluslararası alanlarda en başarılı yıllarını yaşamaya başladı. 2011'de 70'i Türkiye yapımı 288 film vizyona girerken, 2012 yılında 61'i yerli olmak üzere toplam 281 film vizyon şansı bulmuştu. 2013 yılında ise 86'sı yerli olmak üzere toplam 321 film vizyona girdi. Böylece 1983 yılından beri ilk kez 300 film sınırı aşılmış oldu. 2014'ün ilk altı ayında ise 51 yerli film vizyona girdi ve yıl sonunda bu sayının 86'yı geçmesi bekleniyor. Böylece 2014 son 30 yılda en fazla yerli filmin vizyona girdiği yıl olacak.

2012'de 61 yerli film 20.487.442 seyirciyi sinema salonlarına çekmişti. 2013'te ise vizyona giren 86 yerli filmi 28.990.793 kişi izledi. 2012 ile karşılaştırıldığında 2013'te hem vizyona giren yerli film sayısında hem de seyirci sayısında %41'lik bir artış yaşandı. 2012 yılında vizyona giren yerli filmlerin pazar payı %47 iken, 2013 yılında bu oran %58 olarak gerçekleşti. 2013 yılı son 23 yılın en fazla bilet satılan yılı olarak kayıtlara geçmiş olsa da, nüfusa oranla kesilen bilet sayısına bakıldığında Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre hâlâ geride olduğu görülmekte. Fakat, Türkiye 75 milyonluk nüfusuna göre halen küçük, dolayısıyla da büyümeye açık bir sinema pazarına sahip. Türkiye'nin büyümekte olan bir sinema sektörüne sahip olduğu düşünüldüğünde vizyona giren yerli filmlerin gişedeki ağırlığını sürdürmeleri de dikkat çekici.

Dağıtım

Türkiye'de film dağıtımına piyasa kuralları yön vermekte ve herhangi bir destek ya da kota uygulaması bulunmamaktadır. Türkiye'de 14 dağıtım şirketi faaliyet göstermektedir. Bunlar arasında UIP, WB, Tiglon ve Pinema pazarın %75'nin üzerine hâkim olan dört dağıtım şirkettir.

2013 Ekim ayı itibariyle Türkiye'de de sanal kopya bedeli (VPF) uygulaması başladı. Türkiye'de sektörün yapısı gereği VPF bedelini yapımcılar ödemektedir. Ancak şu anda uygulamaya dair üzerinde uzlaşmış bir modelden bahsetmek mümkün değil. 2014 yılında uygulamanın yaygınlaşacağı ve bir standarda oturacağı beklenmektedir.

2013 yılı sonu itibariyle sinemalarda dijitalleşme oranı %50'lere ulaşmış durumda. Halihazırda dağıtım hem DCP hem 35 mm kopyalarla yapılmakta. Dijital dağıtım ile ilgili yatırımlar sürerken 2014 mart ayı itibariyle dijitalleşme oranı %60'a ulaşmış durumda. 2014 sonu itibariyle dağıtımın tamamen dijitalleşmesi bekleniyor.

2013'de vizyona giren 321 film arasında yerli film Düğün Dernek 4.072.898 izleyiciye ulaşarak zirveye yerleşirken en çok izleyici toplayan ilk on filmin dokuzu yerli filmlerden

oluşuyor. Gişe performansı olarak ilk on yerli film toplam yerli film izleyicisinin %76'sını elde etmiş durumda. Bu tabloya bakınca, ister istemez Türkiye Sineması'nda üretim ve izleyici artışının birbirini besleyen süreçler olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye Sineması son yıllarda yeniden popüler, milyonları sinema salonlarına çeken yapımlar yapmayı başarsa da, ticari kulvarda yarışmayan filmler çok sınırlı bir seyirci kitlesine ulaşabiliyor.

2014'te vizyona giren Recep İvedik 4, 7.219.428'lük seyirci sayısına ulaşarak Türkiye sinemasının son otuz yılda en fazla izlenen filmi unvanını aldı. 2014 yılının ilk ayında en fazla izlenen 10 filmin 4'ü yerli yapımlardı. 2014 yılının seyirci rakamlarına bakıldığında yerli filmlerin gişe başarısının bu yıl da devam edeceği söylenebilir.

Türkiye 1 Kasım 2013 tarihinde seyirciyle buluşma konusunda sıkıntı yaşayan filmler için bir alternatifle tanıştı. Başka Sinema, ulusal ve uluslararası platformlarda beğeni kazanan filmlerin, yepyeni bir seans yapısıyla sinemaseverlerin buluşması amacıyla kurulan sürekli bir sinema salonu oluşumu. 1 Kasım 2013'ten yıl sonuna kadar 4 salonda 9 filmi dolaşıma sokan Başka Sinema, 2014 yılının ilk 6 ayında 12 salonda 38 filmi seyirciyle buluşturdu.

2005-2014 Türkiye Vizyon Göstergeleri								
Yıl	Toplam Seyirci	Toplam Film Sayısı	Türk filmi	Türk filmleri seyirci	Yüzde	Yabancı film	Yabancı filmlerin seyircisi	Yüzde
2014(ilk 6 ay)	32.232.398	170	51	20.553.623	63%	119	11.678.775	37%
2013	50.405.020	321	86	28.990.793	58%	235	21.414.227	42%
2012	43.935.763	281	61	20.487.442	47%	220	23.448.321	53%
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

Destek

2005 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği desteklerin ve yerli filmlerin artan seyirci sayısının da etkisiyle Türkiye'de yerli film üretiminde önemli bir artış sağlandı. 2002 yılında sadece 9 yerli film vizyona girmişken, 2012 yılında bu sayı 61, 2013 yılında ise 86'ya ulaştı. Şu anda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği destekler yerli yapımlar için ulusal düzeyde var olan tek yapım destek mekanizması.

Yerli yapımların desteklenmesi dışında, yabancı yapımların Türkiye'de çekilmesini desteklemek üzere 2009 yılında KDV kanununda bir değişiklik yapıldı. Böylece merkezi Türkiye dışında olan yapım şirketlerine Türkiye'deki yapım masraflarındaki KDV miktarının iade edilebilmesini sağlayacak hukuki altyapı oluşturulmuş oldu. En İyi Film Oscar'ını kazanan *Argo* ve son James Bond filmi *Skyfall*'un bir kısmı geçtiğimiz yıl Türkiye'de çekildi. Ayrıca, yabancı filmlerin Türkiye'de çekilmesi için Sinema Genel Müdürlüğü teşvik projeleri hazırlıyor. Ayrıntılı bilgi için <http://www.sinema.gov.tr> adresi ziyaret edilebilir.

Ekonomi Bakanlığı tarafından 25.06.2012 tarihinde Döviz Kazandırıcı Hizmet İhracının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ yürürlüğe girdi. Tebliğ kapsamında sinemaya da dağıtım ve pazarlama desteği verilmesi öngörülmekteydi. Ancak tebliğin içeriği ile sektörel teamüllerin tam örtüşmemesi sonucu bu destekten sinema sektörü şu ana kadar tam anlamıyla yararlanamamaktadır. Tebliğin 2014 yılında revize edilmesi bekleniyor.

Türkiye'de sinema alanında örgütlenmiş on meslek birliği bulunmaktadır. Ancak meslek birlikleri ve sendikalar mevcut telif hakları yasasındaki eksiklikler yüzünden henüz Avrupa'daki ya da A.B.D'deki muadilleri kadar güçlü değiller. Yeni 5846 sayılı telif hakları yasasının yürürlüğe girmesiyle birlikte meslek birliklerinin de etkinliği artacak. Meslek birlikleri dışında sinemacılar arasındaki işbirliğini, iletişimi ve dayanışmayı arttırıp farklı yapım ve dağıtım modellerinin geliştirilmesine destek olmayı hedefleyen genç yönetmenler ve yapımcıların 2010 yılında kurduğu Yeni Sinema Hareketi gibi oluşumlar da mevcut.

2013 yılında vizyona giren 86 filminden 28 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün verdiği yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle;

2013 Yılında Vizyona Giren Türk Filmlerinin

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Sinema Genel Müdürlüğü'nden Aldığı Destekler

	Filmin Adı	Destek Karar Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	2013 Seyirci Sayısı
1	Kelebeğin Rüyası	2012	Film yapım	500.000	22.02.2013	2.158.938
2	Çanakkale: Yolun Sonu	2011	İlk film yapım	400.000	15.03.2013	669.725
3	Taş Mektep	2010	Film yapım	350.000	15.02.2013	196.095
4	Mahmut ile Meryem	2010	Film yapım	400.000	22.03.2013	65.584
5	Günce	2012	Film yapım	350.000	04.10.2013	53.264
6	Benimle Oynar Mısın?	2012	Film yapım	300.000	27.09.2013	47.858
7	Aşk Ağlatır	2013	İlk film yapım	300.000	25.10.2013	40.650
8	Sev Beni	2012	Yapım sonrası	70.000	18.10.2013	26.446
9	Umut Üzümleri	2009	Film yapım	400.000	17.05.2013	18.628
10	Meryem	2012	Film yapım	280.000	20.09.2013	20.444
11	Yozgat Blues	2011	Film yapım	300.000	06.12.2013	11.642
12	Bir Gevrek, Bir Boyoz, İki de Kumru	2009	İlk film yapım	200.000	03.05.2013	6.129
13	Yabancı	2010	İlk film yapım	250.000	19.04.2013	5.470
14	Zerre	2012	Film yapım	340.000	12.04.2013	5.069
15	Rüzgarlar	2011	Yapım sonrası	75.000	21.06.2013	3.231
16	Üç Yol	2011	İlk film yapım	250.000	25.10.2013	3.597

17	Hayatboyu	2011	Film yapım	250.000	15.11.2013	3.179
18	Şimdiki Zaman	2011	Yapım sonrası	75.000	06.09.2013	2.595
19	Karnaval	2011	İlk film yapım	200.000	27.09.2013	2.326
20	Kral Yolu	2011	İlk film yapım	300.000	24.05.2013	2.524
21	Bahar İsyanıdır	2012	Yapım sonrası	70.000	19.04.2013	1.899
22	Yük	2011	Film yapım	200.000	26.04.2013	1.887
23	Gözümün Nûru	2012	Film yapım	350.000	18.10.2013	1.736
24	Yarım Kalan Mucize	2011	Film yapım	200.000	20.12.2013	1.466
25	Özür Dilerim	2012	Film yapım	380.000	20.12.2013	1.047
26	Evdeki Yabancılar	2011	İlk film yapım	200.000	09.08.2013	604
27	Küf	2010	İlk film yapım	250.000	22.11.2013	439
28	Arkadaşlar Arasında	2011	İlk film yapım	200.000	20.12.2013	383

2014 yılının ilk 6 ayında vizyona giren 51 filmde 15 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün verdiği yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle;

2014 Yılı'nın İlk 6 Ayında Vizyona Giren Türk Filmlerinin**T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı****Sinema Genel Müdürlüğü'nden Aldığı Destekler**

	Filmin Adı	Destek Karar Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	Seyirci Sayısı (2014'ün ilk 6 ayı için)
1	Kış Uykusu	2013	Film yapım	750.000	13.06.2014	190.074
2	Mandıra Filozofu	2013	Film yapım	250.000	04.04.2014	930.087
3	Peri Masalı	2012	Film yapım	300.000	28.03.2014	40.231
4	İksir	2012	Film yapım	300.000	16.05.2014	94.747
5	Yunus Emre Aşkın Sesi	2012	Film yapım	300.000	10.01.2014	83.487
6	Kusursuzlar	2011	Film yapım	250.000	03.01.2014	7.711
7	Şarkı Söyleyen Kadınlar	2011	Film yapım	300.000	21.02.2014	6.822
8	Mavi Dalga	2011	İlk film yapım	200.000	07.03.2014	4.418
9	Mavi Ring	2011	İlk film yapım	200.000	21.03.2014	1.582
10	Lal	2011	Film yapım	250.000	25.04.2014	8.454
12	Cennetten Kovulmak	2011	İlk film yapım	250.000	25.04.2014	7.244
13	Köksüz	2011	İlk film yapım	250.000	14.03.2014	6.995
14	Daire	2010	Film yapım	300.000	07.02.2014	1.838
15	Ferahfeza	2010	İlk film yapım	200.000	10.01.2014	703

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre

Desteklenen Film Sayıları				
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası	Toplam
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41
2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58
2012	25	11	5	41
2013	15	7	0	22
2014 (ilk 6 ay)	24	8	0	32

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Film Başına Verilen Ortalama Destek Miktarı			
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası
2005	158.929 TL	0	0
2006	183.400 TL	250.000 TL	30.000 TL
2007	273.958 TL	212.273 TL	48.677 TL
2008	231.250 TL	203.571 TL	30.000 TL
2009	279.688 TL	200.000 TL	57.000 TL
2010	352.000 TL	214.765 TL	60.000 TL
2011	252.173 TL	221.739 TL	72.500 TL
2012	328.000 TL	209.100 TL	68.000 TL

2013	388.909 TL	271.428 TL	0
2014 (İlk 6 ay)	543.750 TL	300.000 TL	0

Avrupa Ortak Yapımları

2013'te vizyona giren filmleri 7'si ortak yapım olarak gerçekleştirildi: *Sev Beni* (Mehmet Bahadır Er, Maryna Gorbach), *Evdeki Yabancılar* (Ulaş Güneş Kaçargil, Dilek Keser), *Jîn* (Reha Erdem), *Rüzgarlar* (Selim Evcı), *Yozgat Blues* (Mahmut Fazıl Coşkun), *Gözümün Nuru* (Hakkı Kurtuluş, Melik Saraçoğlu), *Hayatboyu* (Aslı Özge). 2014 yılının ilk 6 ayında vizyona giren *Kış Uykusu* (Nuri Bilge Ceylan) ve *Mavi Dalga* (Zeynep Dadak ve Merve Kayan) Avrupalı ortak yapımcıları bulunan filmlerdi.

Üretilen film sayısının artmasına rağmen ortak yapımların sayısında ciddi bir artış görülmemekte. Bunun başlıca sebepleri arasında ortak yapımlara yönelik bir destek mekanizmasının olmaması ve destek sisteminin yapımcılar üzerinden işletilmemesi nedeniyle uluslararası ortak yapımları yürütebilecek yapımcı portföyünün oluşmaması gelmektedir. Kültür Bakanlığı yapım desteği yönetmelik gereği sadece Türk yapımcıların ana yapımcı olduğu projelere açıktır. Bu da ortak yapımların artmasına yönelik bir engel oluşturmaktadır. Türkiye'nin halen aday üye statüsünde olduğu AB'nin görsel işitsel endüstrilere destek programı olan Creative Europe'un haricinde kalması da ortak yapımların sayısının artmamasında rol oynamaktadır. 2014 yılı içinde yürürlüğe girmesi beklenen 5224 sayılı sinema yasasında ortak yapımlara yönelik çeşitli düzenlemeler ve geliştirici hükümler yer almaktadır. Yasanın devreye girmesiyle ortak yapımların sayısında bir artış olması beklenmektedir.

Televizyon

1990 yılında televizyon alanında kamu tekelinin kalkması ve özel televizyonların açılması ile birlikte, TV dizileri ve reklam filmleri sinema sektörünün teknolojik altyapısını ve işgücünü zenginleştirmekte önemli bir role sahip oldu. Her ne kadar Türkiye'deki TV kanalları televizyon filmi yapımına girmese de, dizi üretimi geçtiğimiz yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Türkiye'de yapılan diziler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkan ülkelerinde satılmakta ve burada ilgiyle takip edilmektedir.

Rakamlarla 2013 Türkiye Film Sektörü

Ortalama bilet fiyatı (2013)	10.02 TL.
------------------------------	-----------

Bir Somun Ekmek	1,00 TL
Salon Sayısı / Dijital Salon Sayısı	2170 / 1042
Gösterime Giren Toplam Film	321
Gösterime Giren Yerli Film	86
Toplam İzleyici Sayısı (2013)	50.405.020
Türk Filmlerinin Toplam Gişe Hasılatı	270.598.813 TL
Toplam Gişe Hasılatı	505.260.067 TL
Yerli Filmlerin İzleyicisi	28.990.793
Yerli Filmlerin Payı (2013)	%58
ULUSLARARASI BAŞARILAR (2002-2014)	
2014: Kış Uykusu (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali – Altın Palmiye; Mavi Dalga (Zeynep Dadak ve Merve Kayan), Berlin Film Festivali – Generation KPlus Yarışma Film; Sesime Gel (Hüseyin Karabey), Berlin Film Festivali- Generation 14plus Yarışma Film; Kumun Tadı (Melisa Önel), Berlin Film Festivali – Forum Bölümü; Kuzu (Kutluğ Ataman), Berlin Film Festivali- Panorama Bölümü; Ağrı ve Dağ (Hasan Serin), Berlin Film Festivali – Generation Kplus Kısa Film Yarışması	
2013: Zerre (Erdem Tepegöz), Moskova Film Festivali - En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu ödülleri	
2012: Tepenin Ardı (Emin Alper), Berlin Film Festivali - Caligari Ödülü, Asya Pasifik Film Ödülleri – En İyi Film; Küf (Ali Aydın) Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü	
2011: Bir Zamanlar Anadolu’da (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü	
2011: Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Seyfi Teoman), Berlin Film Festivali - Yarışma Bölümü	
2010: Çoğunluk (Seren Yüce), Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü	
2010: Bal (Semih Kaplanoğlu), Berlin Film Festivali - Altın Ayı Ödülü	
2010: Pandora’nın Kutusu (Yeşim Ustaoğlu), San Sebastian Film Festivali Altın İstridye - En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu Ödülleri	
2009: Uzak İhtimal (Mahmut Fazıl Coşkun), Rotterdam Film Festivali - En İyi Film Ödülü	
2008: Üç Maymun (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü	
2008: Gitmek (Hüseyin Karabey), Tribeca Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü	
2006: İklimler (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - FIPRESCI Ödülü	

2002: Uzak (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü ve En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

Kaynaklar: Antrakt Sinema Gazetesi, Box Office Türkiye, Altyazı Aylık Sinema Dergisi